

Nekas nav pilnīgi drošs. Saruna ar Purvīša balvas nominantu Miķeli Fišeru

Gleznotājs Miķelis Fišers pazīstams ar savu savdabīgo izteiksmes veidu. Viņa mākslas darbos apspēlētas tādas tēmas kā kosmiskās mistērijas, ārpuszemes dzīvības formas un ezotērika. Viņa daiļradē jūtama padziļināta interese par pārdabisko – NLO, savvērestības teorijām, mistiskām pasaules spēka vietām un ezotēriskiem procesiem. Mākslā M.Fišers ir jau vairāk kā 20 gadus un šo gadu laikā radīti dažādi vides objekti, instalācijas, gleznas, kā arī scenogrāfijas teātra izrādēm, kurās mākslinieks vērsas pret sabiedrībā pieņemtajām konvencijām, liekulību un materiālismu.

"Nebaidīšanās no materiāla, nebaidīšanās no stāsta un ļoti savdabīgas pārlicības paušana - tas ir Fišera lielais spēks iepretim tradicionālistu atsvešinātajai ironijai," tā par mākslinieku Fišeru saka kinorežisors, teorētiķis un Purvīša balvas eksperts Dāvis Sīmanis. Šos vārdus teorētiķis teicis pēc redzētās Fišera darba "Netaisnība" Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejā.

Šogad M.Fišera darbs "Netaisnība" novērtēts arī citu ekspertu, mākslas kritiķu un skatītāju vidū, jo M.Fišers ar šo darbu ir viens no astoņiem Purvīša balvas 2015 kandidātiem. Šī ir jau otrā reize, kad mākslinieka darbi izvirzīti augstākajam apbalvojam literatūrā un mākslā Latvijā. Iepriekšējā balvas pasniegšanas periodā Miķelis Fišers bija nominantu vidū ar savu izstādi "Lielviela" Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā. Mēnesi pirms šī gada balvas pasniegšanas Fišers bija gatavs dalīties savos uzskatos par mākslu, tās novērtējumu un netaisnību dzīvē.

Jūsu mākslas darbi parasti šokē skatītāju. Vai tā ir arī galvenā Jūsu mākslas darbu ideja - šokēt, pārsteigt, likt aizdomāties?

Domāju, ka vārds "šokē" īsti neatbilst situācijai. Ar ko gan varētu šokēt skatītāju, kurš sen jau pieradis pie ikrīta līķu uzskaites, neiztrūkstošajām ziņām par vardarbību, kariem, katastrofām un genocīdu? Būtu gana apmierināts, ja mani darbi liktu aizdomāties par nekritisku informācijas patēriņu.

Esat viens no astoņiem Purvīša balvas kandidātiem - ko jums tas nozīmē? Kā ir būt otro reizi nominētam tik prestižam apbalvojumam?

Tas ir kā spēkbarība manam ego, man tas nozīmē vairāk darba ar sevi, jo, reflektējot par izstādi "Netaisnība"- ir jāveic intensīva "Reptiļu dresūra".

Kā vērtējat savus konkurentus "Purvīša balvā"?

Domāju, ka mūsdienu mākslu iespējams uztvert tikai pilnīgi subjektīvi, tādēļ vispār nesaprotu, kādi šeit var būt objektīvi vērtējumi, man personīgi žēl, ka finālā nav Raids Kalniņš par brīnišķīgo izstādi "Nelaime ciematā, jeb dinozauri izēd kapus" Liepājas muzejā.

Balvai esat izvirzīts par izstādi "Netaisnība" - kāds ir izstādes konceptuālais balsts?

Izstādes pamatā ir savvērestības teorijas, alternatīvas versijas par cilvēces izcelšanos, nedaudz ekstrēmas ezotērikas un eksaltēta apokaliptisma.

Izstādē pielietojāt divas savā darbībā jaunas tehnikas - kokgriezumus un videoinstalācijas. Kā nonācāt pie šīs idejas un nepieciešamības izteikties, veidojot kokgriezumu un video?

Parasti darba ideja ir tā, kas man diktē vispiemērotāko izteiksmes formu. Tā arī būtu atbilde. Kokgriezums melni krāsotā dēlī pagēr maksimālu domas skaidrību, savukārt video bija nepieciešams, lai līdzsvarotu gan ekspozīciju, gan arī sniegtu konceptuālu risinājumu situācijai, kas bez tā būtu pilnīga bezizeja.

Kā jums šķiet, vai māksliniekiem savas karjeras laikā jāeksperimentē ar dažādām tehnikām vai jāstrādā savā, noteiktā stilā, tādējādi izveidojot mākslinieka rokrakstu?

Katram jau savs krusts pašam jānes - citam nākas strādāt noteiktā stilā un veidot rokrakstu, citam šķiet svarīgi eksperimentēt, tas viss nav svarīgi, galvenais, lai rezultāts ir pārlicinošs.

Kas, Jūsaprāt, ir dzīves lielākā netaisnība?

Tas, ka to, kā ir patiesībā, mēs uzzināsim tikai pēc nāves. Un arī tas vēl nav droši.

Izstādei "Netaisnība" izvēlēts Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs. Kāpēc šāda vietas izvēle?

Iecerot izstādi, uzreiz sapratu, ka vietai jābūt īpašai, ar papildus kontekstu. Medicīnas muzejs man šo kontekstu sniedz vislabākajā iespējamā formā, turklāt vēl, skatītājs izstādē nokļūst "iesildīts", jo jāiziet cauri daļai ekspozīcijas, tieši tai, kurā attēlota cilvēces senatne.

Vai, uzsākot darbu pie jauna mākslas projekta, Jums jau ir skaidrs, ko vēlaties tajā parādīt, vai ideja rodas radoša darba procesā?

Jā, līdz šim man vienmēr tas ir bijis pilnīgi skaidrs.

Panākumu gūšanas vārdā māksliniekiem bieži nākas izpatikt skatītājam, ļauties komercijai. Kā ir mākslā? Vai, strādājot pie jauna projekta, pieķerat sevi domājam par to, ko par mākslas darbu teiks Jūsu auditorija?

Protams, brīžiem man patīk iztēloties, ko par kādu manu darbu varētu teikt tāds vai citāds skatītājs, tikai tam, par laimi, nav nekāda sakara ar komerciju un, baidos, ka ar realitāti arī ne.